folklor/edebiyat, cilt:21, sayı:82, 2015/2

İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencisi Olarak Sedat Veyis Örnek

Ömer Gülen[1]

İlahiyat fakültesi fikri, modern üniversite düşüncesiyle beraber doğmuştur (Ülken, 1961: 1). Bunu zorunlu kılan etki, modern bilim yöntemiyle, dogmatik düşünce içeriğinin arasında var olan fark ve bu farkın devamlı gelişen Batı Medeniyeti özelinde bir 'bilim metodolojisi' oluşturmasıdır. Bu yeni bilim düşüncesi, medreselerin ilim ortamlarını, kendi otantik usulü içinde, dogmatik ilmin ve metafiziğin ontolojik bir parçası olarak gördüğünden, tutucu görünen yapısı itibariyle, eskiyi temsil eden kurumlar olarak değerlendiriyordu. Tanzimat düşüncesi, sahip olduğu modernleşme fikriyle, bu iki farklı metodolojiyi, temsil edildiği zamanın düşünsel gerçekliğini dikkate almadan, birbiriyle karşılaştırılabilir bir düşünce-mekân hüviyetine sahip paradigmalar olarak karşı karşıya getirmiştir. Böylece, kadim düşünceye ait olanı muhafaza etmekle konumunu belirleyen medreselerin karşısına, akademiler çıkmıştır. 1851'de akademik bir içeriğe sahip ve kırk üyeden oluşan bir kurum olarak Encümen-i Dâniş (Akademi) Tanzimat düşüncesinin ideal bir eğitim kurumu olarak açılmıştır. Bu akademinin, Avrupa'da olduğu gibi, milletlerarası ilim ve fikir hayatıyla teması sağlayacak bir akademi olması bekleniyordu. İki kısımdan oluşan Encümen'in iç üyeleri Türk muharrirlerinden oluşurken, dış üyeleri; Hammer, Redhouse, Bianchi gibi şarkiyatçılardan oluşuyordu (Ülken, 2010:5). M. Reşit Paşa, bu kurumun açılışı ve göreviyle ilgili olarak yaptığı konuşmada; Türk dilinin sadeleşmesi, Türk tarihine ehemmiyet verilmesi, dünyada gelişmekte olan fikir hareketlerinin takip olunması, sanat, fen ve diğer sahalarda Avrupa'da yazılan eserlerin Türkçeye tercüme edilmesi şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (Eren, 2001: 737). Bu konuşmada belirtilen şekliyle, bu maarif kurumunun önceliği, dil ve düşünce birliğinin oluşturulması ve bu şekilde diğer toplumsal yapı ve hareketlerin tanınmasıdır.

1 Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans programında özel öğrenci (omergulenn@gmail.com)

1869 tarihinde Sadrazam Ali Paşa tarafından açılan Darülfünun, modern üniversite yapısına zamanla ulaşmış bir eğitim kurumudur. Meşrutiyetten sonra (1908) Darülfünun'a yeni kürsüler ilave edilerek edebiyat, felsefe, tarih ve coğrafya şubelerinin de bulunduğu, nispeten mükemmelleşmiş bir fakülte kurumu oluşturulmuştur. Bu yeni, modern fakülte kurumlarının gelişmesiyle birlikte, medreseden bağımsız, modern zihniyete uygun bir İlahiyat tasavvuru uyanmıştır. Emrullah Efendi, hazırladığı projeyi, 1912'de tatbik sahasına koyarak İlahiyatın da içinde bulunduğu bir maarif sistemi oluşturdu (Ülken, 1961: 2). "Darülfününla ilgili ilk nizamname o yıl, Emrullah Efendi'nin Maarif Nazırlığında yayınlanmıştır. Eğitim, öğretim ve yönetim konularını düzenleyen bu tüzüğe göre, Darülfünun ilahiyat, hukuk, tıbbiye, fen ve edebiyat olmak üzere beş birimden oluşuyordu. Öğrencilerin kabulü çeşitli kurallara bağlanıyor ve belli bir düzey aranıyordu." (Katoğlu, 1995: 398). Son Osmanlı Hükümdarı Vahdettin'in onaylayıp tasdik ettiği ve Son Osmanlı Mebusan Meclisinde karara bağlanan bir kanun ile (1919) Darülfününda, İlahiyat fakültesi kaldırılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra, 21 Nisan 1924 yılında Büyük Millet Meclisi'nde yapılan müzakereler sonrasında, Darülfününa ilmi özerklik verilerek, Darülfününda tıp, hukuk, edebiyat, fen ve ilahiyat fakültesi kurulması kararı alınmıştır.

"Bu suretle ve hemen hemen tam kadro ile teşekkül eden İlahiyat Fakültesinde, Meclis-i Müderrisin Reisi Şemseddin Günaltay, İslam Dini Tarihi ve Metafizik; Kâtib-i Umumi Muallim Yusuf Ziya Yörükan, İslam Mezhepleri Tarihi; Prof. Dr. Georges Dumazil, Dinler Tarihi; Müderris Muavini Hilmi Ömer Budda, Dinler Tarihi; Müderris M. Şekip Tunç, Din Psikolojisi; Müderris İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Dini İçtimaiyat; Müderris İzmirli İsmail Hakkı, İslam Felsefesi Tarihi; Müderris Şerafettin Yaltkaya, Kelam Tarihi; Şevket Efendi, Fıkıh Tarihi; Müderris Mehmet Ali Ayni, Tasavvuf Tarihi, Köprülüzade Mehmet Fuad, Türk Dini Tarihi; Kilisli Rifat, Arapça; Müderris Mehmet İzzet, Ahlak; Müderris Mehmet Emin, Felsefe Tarihi okutmakta idiler." (Ülken, 1961: 7). 1933'de Darülfünun'un ismi İstanbul Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. Bu isim değişikliğiyle birlikte İlahiyat Fakültesi kapatılarak, Edebiyat Fakültesine bağlı bir isimle İslam İlimleri Enstitüsü oluşturulmuş ancak kısa bir süre sonra1936 yılında bu enstitü de kapatılmıştır.

Türkiye'de yetişkin din adamına olan ihtiyaç dikkate alınarak 1949 tarihinde, İlahiyat Fakültesi'nin yeniden kurulması fikri gündeme gelir. Bu fikirle beraber, Şemsettin Günaltay kabinesi, Tahsin Banguoğlu'nun Maarif Vekilliği zamanında, İlahiyat Fakültesinin yeniden kurulması adına bir komisyon oluşturulması çalışmalarına başlamıştır. Bu amaçla, Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hikmet Birand, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi profesörlerinden Mükrimin Halil Yınanç ile Prof. Dr. Hilmi Ziya Ülken'i, Ankara'ya davet edilmiştir. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Ord. Prof. Dr. Esad Arsebük ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, tarih profesörlerinden Şinasi Altundağ'ın da katıldığı bir komisyon, yeni kurulacak fakültenin öğretim üyelerini seçmeye ve bir yönetmelik projesini teklife memur edilmişlerdi. İlahiyat Fakültesinin açılmasıyla ilgili kanun teklifi, 9 Mayıs 1949'da Meclise şu gerekçe ile getirildi: "Din meselelerinin sağlam, ilmi esaslara göre incelenmesini mümkün kılmak, meslekî bilgisi kuvvetli ve düşünüşünde, ihatalı din adamlarının yetişebilmesi için lüzumlu şartları sağlamak maksadıyla memleketimizde, garptaki örneklerine benzer bir İlahiyat Fakültesinin kurulmasına ve öğretim görevlilerinin şimdilik sınırlı tutulmasına karar verilmesi beyan edilmiştir."(İlahiyat Fakültesi Albümü, 1961: 11)

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yapılan görüşmelerde, İlahiyat Fakültesinin açılması gerekliliğiyle ilgili olarak birçok açıklamada bulunulmuştur. Yapılan konuşmalarda, İlahiyat fakültesinin açılması isteğinin, farklı partilerce de gündemde tutulduğu ve bu anlamda milletin ortak arzusunu yansıttığı beyan edilmiştir. Bu konuda, endişe sahibi siyasi tarafların da dikkate alınmasına yönelik olarak gerçekleştirilen müzakereler sonrasında, yapılan açıklamalar şu şekilde özetlenebilir:

a) İlahiyat Fakültesi, cumhuriyetin kurulmasından sonra ikinci defa Türkiye'de açılacaktır.

b) İlahiyat Fakültesinin açılması, medreselerin yeniden diriltilmesi maksadıyla yapılan bir çalışma olmayıp, fakülte içeriğine uygun, mukayeseye, müşahedeye ve izaha uygun İslam-bilim kurumu oluşturulması amaçlanmaktadır.

c) Garp memleketlerinde olduğu gibi, yeni medeni ve toplumsal hayatın şartlarına uygun bir bilim kurumu olacaktır.

d) İlahiyat Fakültesinde yetişecek din adamları, sivil ve asker bütün aydınlarla aynı zihniyette ve amelde insanlar olacaktır.

e) İlahiyat Fakültesi bir bilim kurumu olarak, irtica hareketlerini engellemek ve onları yok etmek görevini ifa edecektir. (İlahiyat Fakültesi Albümü, 1961: 11)

Bu görüşmeler sonrasında alınan karar neticesiyle Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 10 Haziran 1949 tarihinde kurulmuştur. Fakülte, 21 Kasım 1949'da açılarak eğitime başlamıştır. Öğretim kadrosundaki eksiklerden dolayı Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce, Sosyoloji, Mantık ve İlimler Tarihi dersleri Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde verilmiştir (bkz.: **Tablo 1**).

Tablo 1: AÜ İlahiyat Fakültesi'nin 1949-1950 Ders Yılındaki Programı

Dersin Adı	**Saat**	**Dersi Verenler**
Arapça	6	Prof. Necati Lugal, D.T.C.F.
Farsça	2	Prof. Necati Lugal, D.T.C.F.
Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca)	4	D.T.C.F Yabancı Dil Bölümleri
Sosyoloji	2	Prof. Dr. Mehmet Karasan, D.T.C.F.
Mantık ve İlimler Akademisi	4	Prof. Dr. Hamdi Ragıp Atademir, D.T.C.F.
İslam Dini ve Mezhepleri Tarihi	4	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan
İslam Sanatı Tarihi	2	Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık
Mukayeseli Dinler Tarihi	2	Prof. Dr. Hilmi Ömer Budda

İlahiyat Fakültesinin ikinci yılında müfredata Hadis Usulü, İslam İlimler Tarihi, Din Psikolojisi dersleri ilave edilmiş, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde takip edilen Sosyoloji dersi kaldırılmıştır. 1950 yılında, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne davet edilen Prof. Dr. Tayyip Okiç, burada Hadis Kürsüsü 'nü kurmuştur. Daha sonra Tefsir, İslam Hukuku ve Türk-İslam Edebiyat Kürsülerinin başkanlığını da üstlenen Tayyip Okiç, bu kürsülerdeki çalışmalarıyla beraber, İlahiyat Fakültesi'nde, İslam İlimleri alanında, ba-

şarılı bir eğitim sürecinin oluşmasında büyük etkide bulunmuştur. Tayyip Okiç'in; bilim çalışmalarında, dini bilginin imkânı tartışmalarını özellikle dönemi içerisinde düşündüğümüzde, içeriği bütünüyle metafizik bir anlamla oluşmuş İslam tarih ve düşüncesini, kendi iç dinamiğiyle aydınlatmak konusunda geliştirdiği yöntem ve bu yöntemle ilahiyatın da bir bilim alanı olabileceğini ortaya koymuş olması, çalışmalarının değerini yansıtmaktadır.

Fakülte ilk açıldığında, müfredattaki bazı dersler Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde, bir kısmı da Ankara Üniversitesi Cebeci Hukuk Fakültesi içinde, İlahiyata tahsis edilmiş sınıflarda görülmekteydi. İlahiyat Fakültesi, kırk öğrenci mevcuduyla eğitime başlamıştır. Sınıf mevcudunun dokuzu kız öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıf içinde, modern ve gelenekçi şeklinde değerlendirebileceğimiz, ideolojik görüş farklılıkları meydana gelmiştir. İslami İlimler ve sosyoloji ile iç içe ve bu iki farklı dünyayı temsil eden bilim dalları, öğrencilerin farklılıklarını da temsil eder. Bu durumun sonucu olarak sınıf içindeki bu farklılık öğrencilerin aydınlıkçılar ve karanlıkçılar olarak isimlendirilmelerine yol açar.[2] Fakat bu bölünme, sınıf içinde, husumete dönüşmemiş, öğrenciler kendi arkadaşlık ilişkilerini her zaman korumuştur.[3] İlahiyatın ilk öğrencilerinden altı kişi eğitimlerine, öğretim görevlisi olarak devam etmiş; Talat Koçyiğit, Esad Kılıçer, Neda Armaner, İbrahim Agâh Çubukçu, Yaşar Kutluay İlahiyat Fakültesinde, Sedat Veyis Örnek ise D.T.C. Fakültesinde akademik vazifelerini ifa etmişlerdir. Prof. Dr. Şerafetti Turan'ın bu konudaki görüşleri şöyledir: "İlahiyat Fakültesi her bakımdan övgüye değerdi o zamanlar. Veyis'in bana göre kendi kişiliğinden ve yeteneğinden gelen taban dışında o dönemin en ileri fakültelerinden ilahiyat fakültesinin ilk öğrencilerinden olmasıdır. İlahiyat fakültelerinin ilk öğrencilerindendir. Sedat ve bu ilk öğrenciler hepsi birer şöhret olmuştur"[4]

Sedat Veyis Örnek

Sedat Veyis Örnek, erken yaşlardan itibaren yazın hayatında yer almaya başlamıştır. *Sivas Hakikat Gazetesi*'nde, iki yıl muhabirlik yapmış; burada, tanıtım yazıları, öyküler, şiirler yayınlamıştır. Gazetedeki yazılarında, Sivas yöresinde yapılan kültür-sanat faaliyetleri, okul etkinlikleri, Köy Enstitülerine dair yazılar, *Varlık Dergisi*'nin şairleri ve yazarlarıyla birlikte tanıtılması türünde yazılar yazmıştır. Yayınladığı yazıların içeriğindeki samimi, neşeli hava, hemen okuyucunun dikkatini çekmektedir. Sedat Veyis Örnek, bu yazılarda, insan sevgisini tüm boyutlarıyla işlerken, salt bir romantizm içinde bunu ortaya koymaz. Yazılarında insan yaşamı, hayat meşguliyeti ve zorluğuyla birlikte anlatılır. Bu yazılarla biz, Sedat Veyis Örnek'in erken yaşlarda başlayan entelektüel merakının köklerini bulabiliyoruz. Gazete yazıları, öyküleri, şiirleri, bitirme tezi olarak hazırladığı *İsa'nın Son Günleri* ve *100 Soruda İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane* kitabında, ortaya koyduğu fikirler, hayat karşısında ki hümanist tutumuyla, entelektüelliği arasında kopmaz bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Sedat Veyis Örnek (Okul No: 32), 1948-49 tarihinde, Sivas lisesini bitirip yüksek tahsil yapmak için Ankara İlahiyat Fakültesine, burslu öğrenci olarak kaydolmuştur (11

2 Neda Armaner ile *TÜBİTAK SOBAG 114K576 Nolu Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* projesi kapsamında 8 Şubat 2014 tarihinde yapılan görüşme.

3 Necati Öner

4 Prof. Dr. Şerafettin Turan ile *TÜBİTAK SOBAG 114K576 Nolu Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* projesi kapsamında 8 Eylül 2014 tarihinde yapılan görüşme.

Kasım 1949). Sedat Veyis Örnek'in, İlahiyat Fakültesinde okumasının bir tercihten mi yoksa zorunluluktan mı kaynaklandığını bilmiyoruz. Aldığı burs, daha sonra yükleneceği öğretmenlik görevi karşılığında kendisine verilmektedir. O dönemde öğrencilerin herhangi bir fakülteye kayıt yaptırma imkânı vardı. Sedat Veyis Örnek'in, İlahiyat Fakültesini tercih etmesinin, kendi isteğiyle gerçekleştiğini düşünebiliriz. İlahiyat Fakültesi ilk açıldığı zaman, hazırladığı program ve nitelikli hocalarıyla teşvik edici içeriğe sahiptir. Neda Armaner, Hukuk Fakültesini; İ. Agâh Çubukçu, D.T.C. Fakültesi Arapça bölümünü (Armaner, 2014) ve Esad Kılıçer[5] de Siyasal Bilgileri ikinci sınıfta bırakıp gelen ve İlahiyat okuyan öğrenciler arasındadır. Sedat Veyis Örnek'in, İlahiyat okuma tercihiyle ilgili olarak, içsel olduğunu düşündüğümüz bazı nedenlerden de bahsedebiliriz. Sedat Veyis Örnek'in, İlahiyat eğitimine başlamadan önce, kaleme aldığı yazılarda, kendini devamlı gösteren, şiirlerine öykülerine yansıyan ve bir insanın ruh dünyasını anlamamız için bize imkânlar sunan halet-i ruhiyesi, İlahiyat eğitimini kendisi için cazip kılmış olabilir.

Sınıf arkadaşı Neda Armaner Sedat Veyis Örnek'i şöyle anlatmaktadır: "Az konuşurdu ama esprili konuşurdu ve esprili gülerdi. Yani gülüşüyle bile manalı gülerdi. Ama kimseyi incittiğini bilmiyorum hayatta. Sedat, çalışkandı, az konuşurdu, öz konuşurdu. Veyahut da konuştu mu da dokundurucu şeyi espriyle söylerdi… Kavga işine girmezdi. Daima sakin bir tabiattaydı. Ciddi ve düşünceleri konusunda inatçı bir öğrencidir" (Armaner, 2014). Fakülte dönemlerinde Yaşar Kutluay, Resai Barbarosoğlu, Hulusi Özkul ve Oğuz Neyman ile yakın arkadaşlıkları vardır (Armaner, 2014). Sedat Veyis Örnek'in, fakülte döneminde, nerede kaldığını bilinmemektedir. Armaner ile yapılan görüşmede, kaldığı yerin, Hulusi Özkul'un ailesiyle birlikte olabileceğine dair bir açıklaması vardır. Bursuyla ilgili, İlahiyat Dekanlığı Sekreteriyle yaptığı yazılı görüşmede, 1950 yılı, Ağustos, Eylül ve Ekim ödeneği için sınıf arkadaşı, Hulusi Özkul'u mutemet tayin etmesinin bir sebebi olarak, bu ödeneğin, kira bedeli olarak Hulusi Özkul'a verileceğini, ihtimal dâhilinde düşünebiliriz. Sedat Veyis Örnek'in notlarına baktığımızda öğrenci durumunun başaralı olduğunu görmekteyiz (bkz.: **Tablo 2**).

Tablo 2: Sedat Veyis Örnek'in AÜ İlahiyat Fakültesi Öğrencisiyken Aldığı Dersler ve Notları

Sınıf	**Dersin Adı**	**Not**	**Dersi Veren**
1. Sınıf	Dinler Tarihi	Sekiz	Ömer Hilmi Budda
1. Sınıf	Sosyoloji	Dokuz	Mehmet Karasan
1. Sınıf	İslam Tarihi	Sekiz	Yusuf Ziya Yörükan
1.Sınıf	Arapça/Farsça	Dokuz	Necati Lugal
1. Sınıf	Arapça/Farsça	Yedi	Necati Lugal
1. Sınıf	Fransızca	Sekiz	
2. Sınıf	Fransızca	Üç	
2. Sınıf	Arapça	Sekiz	Tayyip Okiç
2. Sınıf	Hadis	Sekiz	Tayyip Okiç

5 Necati Öner ile TÜBİTAK 114K576 Nolu Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması projesi kapsamında 28 Ekim 2014 tarihinde yapılan görüşme.

2. Sınıf	İslam Dini ve Mez. Tarihi	Sekiz	Yusuf Ziya Yörükan
2. Sınıf	Dinler Tarihi	Sekiz	Ömer Hilmi Budda
2. Sınıf	İslam İlimler Tarihi	Sekiz	Aydın Sayılı
2. Sınıf	Mantık	Altı	Hamdi Ragıp Atademir
2. Sınıf	İslam Sanatları Tarihi	Beş	Suut Kemal Yetkin
3. Sınıf	İslam Sanatları Tarihi	Sekiz	Suut Kemal Yetkin
3. Sınıf	Arapça	Üç	Yusuf Ziya Yörükan
3. Sınıf	Dinler Tarihi	On	Mehmet Karasan
3. Sınıf	Kelam	Belli olm.	Yusuf Ziya Yörükan
3. Sınıf	İslam Hukuku	Belli olm.	Bilinmiyor
3. Sınıf	Psikoloji	On	Bedi Ziya Egemen
3. Sınıf	Arapça	Beş	Yusuf Ziya Yörükan
3. Sınıf	Hadis	On	Tayyip Okiç
3. Sınıf	Kelam	Yedi	Yusuf Ziya Yörükan
3. Sınıf	Tefsir	On	Tayyip Okiç
4. Sınıf	Tasavvuf	Dokuz	Kemal Edip Kürkçüoğlu
4. Sınıf	İslam Mezhepleri Tarihi	Yedi	Yusuf Ziya Yörükan
4. Sınıf	Hadis	Dokuz	Tayyip Okiç
4. Sınıf	Tefsir	Dokuz	Tayyip Okiç

Sedat Veyis Örnek'in, akademik kariyerinin daha sonraki sürecini dikkate aldığımızda, eğitim ve öğretim süresince ne yapmak istediğini bilen bir öğrenci olduğunu düşünebiliriz. Sedat Veyis Örnek bitirme tezi olarak Mukayeseli Dinler Tarihi alanını tercih etmiştir. Tezinin değerlendirmesine başlamadan önce, tez danışmanı Prof Dr. Mehmet Karasan'dan kısaca bahsetmek, yerinde olacaktır.

Prof. Dr. Mehmet Karasan (1907-1974) Lyon Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde felsefe eğitimi alarak bu okuldan mezun olmuştur. 1933'de İstanbul Üniversitesi Felsefe Doçentliğine tayin edilmiştir. Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerini bilen Karasan, Felsefe, Sosyoloji ve Dinler Tarihi alanlarında çalışmıştır. 1951 tarihinde İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi ve Dinler Tarihi Profesörlüğüne seçilmiş ve bu okulda Dekanlık görevi yapmıştır. Felsefe, Din Sosyolojisi ve Ahlak konusunda, farklı birçok dergilerde makalesi yayınlamıştır. İki dönem milletvekilliği yapmıştır. (1954-1957)

İsa'nın Son Günleri: **Sedat Veyis Örnek'in Lisans Bitirme Tezi**

İsa'nın Son Günleri, Sedat Veyis Örnek'in fakülte bitirme tezidir. Tezin alanı, *Mukayeseli Dinler Tarihi*'dir. Bu alanda, 1953-54'te Örnek ile birlikte toplam dört kişi Prof. Dr. Mehmet Karasan'dan bitirme tezi hazırlamıştır (Ek 1. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1952-1953 ve 1953-1954 yılları mezunlarının mezuniyet tezleri tablosu). E.Suzan Üzgen, Buddha Ve Buddhism (1953); Ayşe Ayhan Çağırgan, Konfüçyüs(1953); Hasan Ali Koçer, "Pentaeuteukue'nin Hüccetleri Kur'an" İsrailoğulları-Peygamberleri ve Tevrat

Hakkında Ne Diyor (1954), isimlerindeki tezlerini bitirme tezi olarak hazırlamışlardır. Bu dört tez dışındaki diğer bitirme tezleri, İslami İlimler konulu derslerden seçilerek hazırlanmıştır. Tez içerik olarak, Sedat Veyis Örnek'in genel entelektüel tutumunu yansıtmaktadır. Bu açıdan diğer tezlerle karşılaştırdığımızda, belirgin bir fark hemen dikkati çekmektedir. Bu dört tez arasında, içerik, anlatım ve metnin bilimselliği açısından farklı olan *İsa'nın Son Günleri* tezidir. İçerik açısından tez, Sedat Veyis Örnek'in yazılarındaki genel lirik üslubun, İsa Peygamberin şahsında, düşünsel, edebi ve genel hümanist eleştiriye dönüşmesi açısından, heyecan doludur. Tezin böyle bir içerik ve anlatımla oluşmasında, araştırma kaynaklarından biri olan Ernast Renan'ın (*İsa'nın Yaşamı*) etkisinin olabileceği ihtimalini akılda tutmamız gerekmektedir. Tezin konusunu, Sedat Veyis Örnek'in kendisinin belirlediğine dair elimizde bir belge yoktur. Fakat tezin içeriği ve Sedat Veyis Örnek'in genel entelektüel tutumu açısından, klasik bir İlahiyat konusu çalışmaktan öte ve aynı zamanda bir Peygamberin dini öğretisinin içeriğinden ziyade, İsa'nın hikâyesinde gövdeleşen insani duyarlılığın, tezin içerisinde devamlı ön planda tutulması, tezin hazırlanmasının asıl sebebinin de bu anlamı öne çıkarmak olabileceğini bize göstermektedir. Mukayeseli Dinler Tarihi alanında hazırlanmış diğer tezlerde, çalışılan dinlerin tarihi süreci, dini düşünüş tarzı ve şimdiki dinsel özellikleri, bilimsel bir biçimde ortaya koyulurken, Sedat Veyis Örnek'in çalışması bu çeşit bir bilimsel araştırma özelliğinden uzaktır. Tezinden yapacağımız bazı alıntılarla bu durumu daha anlaşılır kılmak ve bir yandan da tezle ilgili bilgi vermek mümkündür:

> *"İsa bir peygamber olarak çok az şey getirmiştir denebilir. Doktrini o kadar az bir kaideye bağlıdır ki, bunları zikretsek bile çok az yer tutar. İsa etrafındakilere ne Budda gibi Nirvanaya erişmek için ruhu ve maddeyi tahammül fersa bir işkenceye tabi tutmayı tavsiye etmiş; ne Yahya peygamber gibi dağlarda çekirge ve yılan yiyerek münzevi bir hayat yaşamış; ne de Hz. Muhammed gibi namazı, orucu, kurbanı ileri sürmüştür. O hayatı boyunca sevmeyi ve affetmeyi telkin etmiştir. Bunu şahsında ölmez bir sembol haline getirmiştir. İnsanları sevmek ve affetmek İsa'nın yegâne hayat düsturu, ölmez prensibidir. Bir de sadaka vermek! Eğer sadaka dini bir mensik sayılırsa, İsa'nın akaidinde ve ilmihalinde en büyük yeri sadaka alır. 'sadaka verin, tanrıya borç veriyorsunuz.' Bu söz, İsa'nın dininde sadakanın üzerine düşen şeref payını çok güzel anlatır." Örnek, 1953:1).*

Önsözün ilk paragrafı olan bu girişle, İsa'nın durumu, diğer din kurucularıyla karşılaştırılırken; İsa, toplumu içinde, insanın değerini devamlı dile getiren, bir dini söylemde bulunmuş bir peygamber olarak tanıtılır. İsa vaazlarında, insanların ihtiyaç duyduğu asıl şeyi dile getiriyordu. Her vaazında sevgi ve insanın tanrı katındaki değerinden bahsediyordu. İsa'nın söyleminde, sadakanın yüceltilmiş olmasının anlamı, öğretinin toplumsal yönüne işaret eder. İsa'nın öğretisinde, ayin, seremoniler ve ruhbanlık yoktur. İsa peygamberin ölümü sonrasında, kilise yapılanmasına giren Hıristiyan din adamlarının, sis-

tematik bir hale dönüştürdüğü öğreti, İsa'nın kendi öğretisi değil, kurumsallaşan dinlerin ortak yazgısı olan dini yozlaşmanın bir sonucu olarak takdim edilir.

> *"Zenginleri şiddetle eleştiriyordu. Onlar için her şeyin bittiğini söylüyor: 'bir devenin iğnenin deliğinden geçmesi, bir zenginin tanrı ülkesine girmesinden kolaydır' diye zenginlik üzerine korkunç ve ürkütücü meseller kuruyordu. Zengine düşmandı. Ona göre zenginin kabahati, affedilmez suçu zengin olmasıydı. Eğer İsa, yaratıcı bir tanrı olsaydı her insanı fakir yaratırdı." (Örnek, 1953: 1)*

Sedat Veyis Örnek, İsa'nın yaşamındaki bu özelliği öne çıkararak, kendi dünya görüşünün anlamına dair, bize işaretler vermektedir. Dünya görüşünün ahlaki boyutlarını, üniversite öncesi yazılarında da gördüğümüz Sedat Veyis Örnek'in düşüncelerini, İsa'nın yaşamı özelinde tekrar dile getirdiğini görmekteyiz. "İsa Sur ve Seyda memleketlerinde, Filupus Kayseriyesinde ve Dekopoliste putperestliği bütün parlaklığı içinde görebilmiştir. Fakat pek ehemmiyet vermemiştir. Putperestlerin onu en çok ilgilendiren tarafı, onların yapma tanrıları, puta tapmaları değil, kölelikleri olmuştur." (Örnek, 1953:2). Bu değerlendirme, klasik bir peygamber düşüncesini aşıp, İsa'yı, toplumu içinde bir reformist olarak değerlendirmeye dönüşüyor. İsa düşüncesi, İsa'nın, tarihsel bir kişilik olarak, 20. yüzyılda yüceltilen 'toplum reformisti' özelliğini de kimi yerlerde aşarak, kişiliği konusunda psikolojik tahlillere dönüşmektedir. "Yahya diken gibi sakalları ve gür sesiyle korkunç akıbetlerden bahseden bir peygamberdi. İsa'nın vaazlarında coşup taşması, munis yaratılışına hiç de yakışmayan sert konuşmaları Vaftizci Yahya'dan kalmadır. Fakat bu tesirler görüldüğü gibi, İsa'nın iç dünyasında derin tesirler uyandırmamış, ancak satıhta kalan birer iz olmuşlarıdır." (Örnek, 1953: 3). Sedat Veyis Örnek'in anlatımıyla, İsa peygamber, insani meziyetleriyle karşımızdadır. Kendisine istikamet veren ilahi sezgiyi, uzun süre çölde geçirdiği ya da seyahatlerde bulunduğu zamanlarda gerçekleştirdiği, derin içsel sorgulamalarda kazanmıştı.

Tezin tarihsel ve dini içeriği Hıristiyan bakış açısını yansıtmaktadır. İsa, Tanrıyla kurduğu Baba-Oğul ilişkisi içinde diğer bütün peygamberlerden farklı bir peygamber özelliğine sahiptir. "İsa'nın şairane tabiat anlayışında, kâinata bir ruh nüfus eder; insanın ruhu, tanrının ruhudur; tanrı insanın içindedir, insan vasıtasıyla yaşar, nasıl ki insan tanrının içindedir, tanrı vasıtasıyla yaşar. İsa'nın yüksek idealizmi kendi şahsiyeti hakkında, pek açık bir anlayışa varmasına asla imkân vermedi. Kendisi babasıdır, babası kendisidir." (Örnek, 1953:4). Hıristiyanlıktaki Baba-Oğul inancının teolojik yönüyle, Sedat Veyis Örnek'in bu değerlendirmesi aynı değildir. Bu iki kavramın, Hıristiyan teolojisinde ve diğer dinlerin, bu kavramlar üzerine Hıristiyanlara yönelttiği eleştirileri dikkate aldığımızda, Sedat Veyis Örnek'in, bu tartışmaların herhangi bir yönünden meseleyi ele almadığını görürüz. Sedat Veyis Örnek bu konuda, İsa'nın yaşamıyla ilgili olarak, modern yaklaşımların etkisindedir. İlahiyat Fakültesinde hazırlanmış bir mezuniyet tezinde, İsa peygamberin bu şekilde ele alınması da ayrıca dikkate değerdir.

İsa'nın kişiliğinde, diğer peygamberlerden farklı olan kısımlar, yazı boyunca belirtilir. Tezin başlıkta belirtilen ana bölümünden önce, İsa'nın hayatı kısaca üç safhaya bölünerek anlatılır. Birinci safha, İsa'nın tabiat içinde kendi iç varlığının derinlerine eğil-

mesiyle fark ettiği ilahi cevherle tanışmasıyla son bulur. İkinci safhada İsa, Peygamberliğini ilan eder ve vaazlarına başlar. Bu dönemde İsa'ya karşı çıkanlar, "Tevrat kanunlarını elinde tutan aristokrat Yahudi rahiplerdir." (Örnek, 1953: 5). Yahudiler İsa'nın amansız düşmanları olarak her yerde onu takip ediyorlardı. Sedat Veyis Örnek, İsa'nın bir özelliği olarak da, 'gaye vasıtayı meşru kılar' türünden "zavallıca" vasıtalara yönelmemesini öne sürer (1953: 6). Bunun sebebi de İsa'nın "o her yerde her zaman seven, karşılık beklemeden seven bir kimse" oluşudur (Örnek, 1953: 6). "Kanlı bir ihtilal onun beyaz rüyalarının allak-bullak olması demekti. Daima büyük, daima ulu olan insan sevgisi dururken, zulüm nasıl hatırlanabilirdi? O ayaklarını yerden kesmiş, realiteye sırt dönmüş, kendini temiz bulutlar üstünde hissediyordu. O 'eğer bir yanağına vururlarsa, o birini de çevir!' diyordu. Hiç böyle bir kimse kan dökebilir miydi?" (Örnek, 1953: 6). Son safha da, "son Kudüs seyahatinden ölümüne kadar olan safhadır." (Örnek, 1953: 6). Bu bölüm, tezin başlığında da belirtildiği gibi, tezin ana gövdesini oluşturmaktadır. İsa'nın hayatının, son altı ayını içine alan bu dönemde, İsa; vaazlarını açıkça yapmaktadır. Etrafında toplananlar, fakirler, hastalar ve İsa inanırı olduğunu gizleyen, "yüksek rahipler sınıfının kendilerine zulmedeceklerinden çekinen korkak ve cesaretsiz Yahudiler, diğer bir kısımda şehre ticaret için gelmiş yabancılardı." (Örnek, 1953: 7). İsa bu dönemde, eleştirilerinin şiddetini arttırmıştır. "Bilhassa gösterişi seven aristokrat rahip sınıfına kızıp en şiddetli vaazlarını" onlara yöneltmektedir (Örnek, 1953:7). Bu şiddetli eleştiriler sonrasında İsa'nın "ölüm havasını hazırlayan zengin rahip sınıfıdır." (Örnek, 1953: 8). Bunun için de, İsa'nın Yahudi Mabediyle ilgili olarak kullandığı "ihtiyatsızca" (Örnek, 1953: 10) bir kelime sonunu hazırlamıştır. İsa Beytanya Köyünde iken, "o akşam Yahuda, sadık on ikinin en kalleşi, bu vefasızlığın en korkunç mümessili, Keriotlu havari, akşam yemeğindeki ziyafeti terk ederek, doğruca ruhanilerden birinin evine gitti." (Örnek, 1953: 11). Yahuda para karşılığında İsa'yı ele vermişti. Sedat Veyis Örnek, Yahuda'nın, İsa'ya neden ihanet ettiğinin sebepleri üzerinde durur. Birinci sebep, onun havariler arasındaki göreviyle ilişkili olabileceğidir. Bu görev, "havariler içindeki vazifesi propaganda ve dini aşılamak fonksiyonundan daha çok grubun iaşe ve para işini idare etmekti. Parayla daima temasta bulunması onda maddeye karşı bir tamah hissi mi uyandırmıştı?" (Örnek, 1953: 13). Diğer bir sebep olarak, "Petrus, Yakup ve Yuhanna" kadar gözde havarileri kıskanmış olması olabilir. Ama kendisi için asıl önemli neden "Yahuda, diğerleri gibi saf ve hayalperest değildi. Aksine her hadiseye realist bir zaviyeden bakan, sebeplerden netice çıkaracak kadar zeki ve bilhassa kurnaz bir kimseydi." (Örnek, 1953: 13).

İsa'nın yakalandığı gece "13 Nisan Perşembe günü Yahudilerin (Hamursuz Bayramı) dedikleri bayramın ilk gününe rastlıyordu." (Örnek, 1953: 14). Bu gece İsa, havarileriyle beraber bir evde kalır. Gece boyunca, bazen neşeli bazen üzüntülüdür. Kendisinin ele verileceğini açıklar. Yediği ekmekten herkese uzatır ve bunun bedeni olduğunu söyler. Sonra da herkese şarap uzatır ve şarabın da kanı olduğunu söyler. Gecenin ilerleyen saatlerinde herkes ayrılır. Bu son gecede, gerçekleşen mucizevî öngörüler için Sedat Veyis Örnek, İsa'nın havarilerinin kişiliklerini çok iyi tanıması ve onların zaaflarını da bilmesi neticesinde yaptığı isabetli gözlemler olduğunu söyler. Çünkü söylediği her şey yakın saatlerde ortaya çıkmıştır. İsa, yakalanır ve başkahinin yanına götürülür. Suçlama "İsa'nın Tevrat kanunlarına tecavüz ve küfrettiğine dairdi." (Örnek, 1953: 14). Bu suçtan mahkûm edildi ve ertesi gün tutuklu olarak Roma Valisi Pilatus'un önüne çıkarılır.

Pilatus, istemese de Yahudilerin baskısıyla İsa'nın öldürülmesini onaylar. İsa ıstıraplı bir yolculuk sonrasında, Golgota tepesinde çarmıha gerilerek öldürülür. Sedat Veyis Örnek, tezini edebi ve sinematografik bir anlatım içinde bitirir.

> *"Bütün bir ömür, aşkla, sevgiyle ve mücadeleyle ve ümitle geçen 31 senelik bütün bir ömür bu ıstırap sayhası içinde eridi, son damlasını ve son kırıntısını tüketti. Bir nokta var: Yahuda'nın kaderi! Gestamani bahçesinde efendisini ele verdikten sonra, belki rahiplerden birkaç altın daha alarak esas memleketine döndü. Orada bu altınlarla bir tarla satın aldı. Fakat dünyanın bir eşine daha rastlayamayacağı kalleşliği, kafasını ve kalbini her an insafsızca oyarak içine yer etti. Çok geçmeden satın aldığı tarlanın ortasında ki incir ağacında kendini astı." (1953: 16)*

Bu lirik ve edebi anlatım, içinde belli estetik ve moral kaygıyı gözetirken, tezin bilimselliği açısından, metnin bütününe hâkim olan öznel değerlendirmeler sebebiyle, nesnel çalışma özelliğinden uzaktır. İsa'nın Son Günler*i* başlığıyla konusu belirlenen tezde, Hıristiyan tarihi açısından, tartışma konusu olan bazı tarihi anlatılar değerlendirme konusu yapılmaz. Fakat okur olarak bizim bugünkü değerlendirmemiz, tezin yazıldığı günün şartlarını dikkate alınca ancak anlaşılır olmaktadır. Tezin hazırlanmasında birinci kaynak olarak yararlanılan İnciller; dil ve içerik olarak, tezin anlatımını etkilemiş olabilir. Tezin kaynakçalarından olan Ernest Renan ve Emil Ludvig'in de, İsa'nın tarihsel kişiliğinin, düşünsel ve tarihsel olarak nasıl değerlendirilmesi gerektiği noktasında, tezin düşünce ve anlatımını etkileyen iki isim olduğu düşünülebilir. Tez bu açıdan, Protestan İlahiyatın etkisiyle oluşan, son yüzyıl İsa anlatılarının içeriğine yakındır. Bütün bu etkiden daha önemlisinin, Sedat Veyis Örnek'in, İsa'nın yaşamında gördüğü insancıl idealizmle, kendi düşüncesi arasında kurduğu yakınlık olduğunu rahatlıkla dile getirebiliriz.

Tablo 3: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1952-1953 ve 1953-1954 Yılları Mezunlarının Mezuniyet Tezleri

Öğrencinin Adı-Soyadı	**Mezuniyet Yılı**	**Tezin Başlığı**	**Bitirme Tezinin Alanı ve Hocası**	Toplam Sayfa
Sedat Veyis Örnek	1952-1953	İsa'nın Son Günleri	Prof. Dr. Mehmet Karasan	16
Talat Koçyiğit	1952-1953	Suyûtî'nin Usul'u Hadis Müteallik Eserlerinden Tadrîb Ar-Râvî'nin Değeri ve Kaynakları	Prof. Dr. Tayyip Okiç - Hadis	42
H.Faruk Akkülah	1952-1953	Hz. Osman Devri	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	19
Halil Ziya Erce	1952-1953	Hz. Ali	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	28
Perihan Özsezgin	1952-1953	Hz. Ömer'in Teşkilatçılığı	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	27

Hayati Ülkü	1952-1953	Hz. Ebubekir	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	20
Mustafa Gül Onarlıoğlu	1952-1953	Din ve İbadetin Fert ve Cemiyet Hayatındaki Rolü	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	17
İbrahim Agah Çubukçu	1952-1953	Adana Çevresinde Dini Müşahedeler ve İsmail Emre	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	22
. Resai Barbarosoğlu	1952-1953	İsmail Saib Sencer Koleksiyonunda Bulunan Hadise Dair Yazma Eserler Hakkında Notlar	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	43
H. Fevzi Ulusoy	1952-1953	Allah Vardır	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	27
E. Suzan Özgen	1952-1953	Buddha Ve Buddhism	Prof. Dr. Mehmet Karasan – Mukayeseli Dinler Tarihi	30
Sadettin Gençgil	1952-1953	Tafsîru'l-Calâlayn'a Ekli Abu Ubayd Kasım İbn'u Sallam'ın Te'lif Ettiği Kur'an-ı Kerimde Geçen Arap Kabilelerinin Lûgatlarının Havi Risalenin Harf Sırasına Göre Fihristi	Prof. Dr. Hasan Hüsnü Erdem – Tefsir	24
Rahmi Özer	1952-1953	Tefsirde Usul	Prof. Dr. Hasan Hüsnü Erdem – Tefsir	14
Neda Armaner	1952-1953	As-Sahihan İçinde Kadının Mevkiini Gösteren Hadisler	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	24
A. Hamdi Şavlı	1952-1953	El-Macâzâtu'n-Nabavîye Üzerine Bir Tetkik	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	21
Ahmet Yüzendağ	1952-1953	Muhtar'ı Sakafi	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	18
Sadettin Kanalp	1952-1953	İslamda Yardımlaşma ve Zekat Müessesesi	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	63
Mustafa Cinkılıç	1952-1953	Cuma ve Cemaat	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	19
İhsan Öztekin	1952-1953	İdam Hukuk Müessesesinin Tarihi Seyri İçinde Tetkiki	Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay – İslam Hukuku	24
M. Gönen Mutluay	1952-1953	İddet ve Neseb	Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay – İslam Hukuku	20
Ahmet Yeşil	1952-1953	İslam Hukukunda Boşanma	Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay – İslam Hukuku	25

Necati Ergündoğan	1952-1953	Saad İbni Ebi Vakkas	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	16
Cahide Kelekçi	1953-1954	İslam'da Hac	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	43
İ. Bülent Hekimoğlu	1952-1953	Senirkent'de Bektaşilik	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	25
M. Raif Temel	1952-1953	Alemi En İyi Halde ve En Güzel Halde Yaratmak Allah'a Vacibdir. Bu Fikrin Değeri Nedir ?	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	62
H. Osman Duman	1952-1953	Hz. Mevlânada Vahdet'i Vucud	Prof. Dr. Kemal Edip Kürkçüoğlu – İslam Tasavvufu	30
Numan Kurukafa	1953-1954	Hacı Bektaş-ı Veli ve Kısaca Bektaşilik	Prof. Dr. Kemal Edip Kürkçüoğlu – İslam Tasavvufu	29
Kerem Avşar	1952-1953	"Edille-i Erba" Dört Delil	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	53
Sevim Aykara	1952-1953	Maturidiler ile Eş'ariler Arasındaki İhtilaflar	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	36
Ayşe Ayhan Çağırgan	1952-1953	Konfiçyüs	Prof. Dr. Mehmet Karasan – Mukayeseli Dinler Tarihi	16
Mehmet Sofuoğlu	1952-1953	İmam Birgivi'nin Hayatı ve Eserleri	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	81
Nihal Sürür	1952-1953	İslamdan Önce Mekke'nin Coğrafi ve Tarihi Durumu İle Kabe ve Zemzem Kuyusu	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	35
Ali Galip Yelkovan	1952-1953	Muhyi'd-dini Arabi'nin Şahsiyeti, Eserleri,Tesirleri	Prof. Dr. Kemal Edip Kürkçüoğlu – İslam Tasavvufu	27
Hulisi Özkul	1952-1953	Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Eserleri	Prof. Dr. Kemal Edip Kürkçüoğlu – İslam Tasavvufu	29
İbrahim Eken	1953-1954	Tasavvuf ve Tasavvufta Makamat ve Ahval	Prof. Dr. Bedi Ziya Egemen	31
Hasan Ali Koçer	1953-1954	"Pentaeuteukue'nin Hüccetleri Kur'an" İsrailoğulları-Peygamberleri ve Tevrat Hakkında Ne Diyor	Prof. Dr. Mehmet Karasan – Mukayeseli Dinler Tarihi	79
Mehmet A. Gürdemir	1953-1954	Sahâif-ül Ahbâr'ın 1. Cildinin İsim İndeksi	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	188

Mümtaz Cengiz	1953-1954	Cahiliyye ve İslamda Kâbe Hac	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	72
Türkan İnanç Özkul	1952-1953	Hz. Ayşe'nin Hayatı ve İslam Tefekkürüne Hizmetleri	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	67
C. Leman Ergin	1953-1954	Hz. Peygamberin Zevceleri	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	31
Zeki Yılmaz	1953-1954	Ömer B. Abdulaziz'in Hayatı	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	40
M. Saffet Çorbacıoğlu	1953-1954	Harput Kütüphanesinde Hadis Kitapları Kataloğu	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	24
Ahmet Okutan	1953-1954	Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesinde Usûl-ü Hadit İlmine Ait Arapça Elyazması Eserler Kataloğu	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – İslam Tarihi	88
Kadriye Ertem	1953-1954	Kısas-ı Enbiya İndeksi	Doç. Dr. Neşet Çağatay – İslam Tarihi	112
Celal Karakılıç	1953-1954	Kur'an'da Vahdaniyet Delilleri	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	48
İsmail Cerrahoğlu	1953-1954	Garip Al- Quran Bi Nuzhetal-Gulub Müellifi –Abu Bekr Muhammed b. Aziz as. Sicistani	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Tefsir	182
Hanife Kalyoncu	1953-1954	Hz, Ayşe'den Seçme Hadisler	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	111
Remziye Kalaycıoğlu	1952-1953	Cenab-ı Hakkın Kelâm Sıfatı	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	16
Hasan Şen	1952-1953	Allah'ın Varlığı ve Birliği	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	56
Hüseyin Bayram	1952-1953	Allah'ın Varlığının Delilleri	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	29
Oğuz Bülent Neyman	1952-1953	Ürgüp'ün Damsa Köyünde Taşkınpaşa Caminin Ağaç Oyma Mihrap ve Mimberi	Ord. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin – Türk ve İslam Sanatları Tarihi	15
Süheyla Çelikel	1952-1953	Türk Sanatında Selçuk ve Osmanlı Camilerinin Mukayesesi (Bünye ve Dekarasyon Bakımından)	Ord. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin – Türk ve İslam Sanatları Tarihi	44
Esad Kılıçer	1952-1953	İhyâu Ulûm Şârihi al-Murtada az-Zabîdî'ye Göre Abu Hâmid al- Gazâli	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	67
Yaşar Kutluay	1952-1953	Mutezile Mezhebi	Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükan – Mezhepler Tarihi	16

Tevfik Rüştü Erkul	1953-1954	Riyâzüssalihin'in İndeksi	Prof. Dr. Tayyip Okiç – Hadis	51
Ravza K. Serdengeçti	1953-1954	Etnografya Müzesindeki Kandiller ve Şamdanlar	Ord. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin – Türk ve İslam Sanatları Tarihi	32

Kaynakça

İlahiyat Fakültesi Albümü "Bugünkü İlahiyat Fakültesi" 1961 Ankara: T.T.K. Basımevi.

Eren, A. Cevat. (2001) *İslam Ansiklopedisi*. Eskişehir: Etam Matbaa Tesisleri.

Katoğlu, Murat. (1995) *Çağdaş Türkiye Tarihi 4*. İstanbul: Cem Yayınları.

Örnek, Sedad Veyis (1953) *İsa'nın Son Günleri* (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Karasan). Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi.

Ülken, Hilmi Ziya (1961) *İlahiyat Fakültesinin Geçirdiği Safhalar*. Ankara: T.T.K. Basımevi.

Ülken, Hilmi Ziya (2010) *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. Ankara: Ülken Yayınları.

Öz

Bu çalışmada Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamlayan Sedat Veyis Örnek üzerinden kısaca Cumhuriyet döneminde akademik kurumsallaşma açısından ilahiyat eğitiminin tarihçesi aktarılmış, bu eğitimin başlangıç dönemlerindeki niteliğine ilişkin kabaca bilgi verilmiştir. Daha sonra Örnek'in İlahiyat Fakültesi 1953-54 mezuniyet dönemi için Mukayaseli Dinler Tarih alanında hazırladığı "İsa'nın Son Günleri" isimli lisans bitirme incelenerek Örnek'in edebiyat ve bilim insanı olarak sonraki çalışmalarına da hâkim olan üslubun ilk örneklerinden biri tanıtılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sedat Veyis Örnek, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, bitirme tezi, *İsa'nın Son Günleri*

Sedat Veyis Örnek as the Undergraduate Studient of the Faculty of Theology

Abstract

This study gives a brief history of theology education in Turkey during the Republican oeriod in terms of academic institutionalization and interrogates the nature and quality of this education roughly. All these are achieved through Sedat Veyis Örnek who had a bachelor degree in the Faculty of Theology. Then his gradute thesis *İsa'nın Son Günleri* (*The Last Days of Jesus Christ*) which was perepared for the 1953-54 academic year in the field of Comparative Religions History at the Faculty of Theology has been introduced and analyzed as one of the first examples of his literary and scientific writing style, which is also infleuntial in his later works.

Keywords: Sedat Veyis Örnek, Ankara University Faculty of Theology, graduate thesis, *"İsa'nın Son Günleri"* (*The Last Days of Jesus Christ*)